põllul ehk raha abi andmises waimu töö tarwis ohwrid on isamaa altarille toonud, selle wasta tahan alati tänulik olla, aga nende wasta, kes rohkem on palka wõtnud kui hääd teinud, ei ole waja tänulik olla, waid sest saab küllalt, kui neude hääd ja rahulised naabrid oleme — —".

„Jäta järele üks kord," hüüdis peremees itka weel wihaselt. „Oled mu tütart küll juba ses asjas koolitanud, sest ta on mulle kõik needsamad mõtted juba ette arutanud, nii et mul tarwis ei ole neid teist kord kuulda. Õpetaja herra teab seda paremine, ja nis tema ütleb see on õige. Aga sinule, Anu, ütlen ma, et kõigest sest asjast midagi ei saa. Jäta niisugused tühjad kosjamõtted järele kõrwale, mina seks elades luba ei anna."

„Seda ma ei wõi mitte teha", wastas Anu tasase aga kindla häälega. „Ma olen Mardile Jumala silma ees oma sõna annud, et ma tema naeseks tahan saada. Seda oma sõna ei tohi ma murda, sest mu süda ei luba seda mitte."

„Mis pagana jutt se on!" käratas isa suure pääle- ja weel suurema wihaga. „Sa pead seda tegema, see on minu tahtmine, kas kuuled seda!"

„Ei, isa, seda ma ei wõi eladesgi teha", kostis Anu jälle kindlaste.

„Kui sina, nurjatu laps, seda ei wõi teha," hüüdis isa hirmsas wihatujus, „siis kasi minu silma eest ja mu majast wälja! Kui sa minu sõna ei kuule, siis ei taha ma ka sind enam oma lapseks tunnistada!"

„Oh armas isa", hüüdis Anu ehmatusega ja paludes, „ära lükka mind selle pärast mitte enesest ära, et ma omale olen oma südame järele mehe wõtnud ja temale sõna annud, mis mind mu süda ja armastus sundis tegema. Ma ei taha ju muud olla kui oma tulewasele mehele truu abikaas ja sinule itka hää ja armastaw laps, kes ial sind oma südamest ja armastusest ei taha wälja lükata. Jumal ise on selle armastuse mu peigmehe wasta mu hinge sisse pannud, selle pärast ei wõi ma teda mitte maha jätta. Ma palun sind kõigest südamest, mõtle selle pääle! Sa oled ju ise ka noor olnud, oled ju ise ka mu õndsalle emale kosja läinud, ja ei ole sind keegi



keelanud. Ära keela siis ka mind mitte õnne leidmast, anna meile oma õnnistus ja ära aja mind mitte majast wälja!" Nende sõnade juures jookſis Anu oma isa ligi ja tahtis paludes tema jalgade ümbert kinni wõtta, aga isa lükkas teda eneſest eemalle, läks taha kambri ja löi põrrdi! ukse oma taga kinni. Mõlemad noored inimesed jäiwad üksi ette kambri. —

Anu hakkas wäga haledaste nutma ja langes pisaraid walades tooli pääle. „Nii on siis see kartus tõeste tõeks läinud", hüüdis ta rääkimata kurwalt ja õhkades. „Ta on mind tõeste eneſest ära lükanud. Seda ma ei oleks ialgi arwanud, ehk küll ma teadsin, et ta äkilise meelega on ja sagedaste milleſtgi ei hooli, mis mitte tema mõttega ühte ei sünni. Oh ma waene, mis pean ma nüüd tegema!" Ta katsis silmad mõlemate kätega kinni.

Mart oli kurwalt kõrwal seisnud. Ta astus nüüd Anu ligi ja ütles: „Ära pane, armas, kallis Anu, mitte pahaks, et ma ilma tahtmata sulle nii suurt pahandust olen teinud. Ma kardan, et meie nõu siin üsna tühine on. Tead ju küll, et ma jõuka mehe poeg ei ole. Ma ehk ei jõua sulle kõik seda kätte tasuda, mis sa minu pärast kaotad, kui sa minule naeseks tuled. Sel wiisil tulen ma wasta tahtmist sinu õnne teele takistuseks ette. Arwa järele, kas see ehk parem ei ole, kui sa mind koguni maha jätad ja mind püüad ära unustada?"

Anu tõstis pää elawalt üles ja waatas põlewa pilguga oma peigmehe otsa, siis ütles ta: „Kust see nõu sulle korraga meele tuleb. Jah, nõnda olete teie meesterahwas sagedaste: nii pea kui takistus teel on, siis heidate lootuse ära. Kas me selle pärast oleme Jumala ees teine teisele sõna annud, et seda esimest takistust kartes kohe murrame?"

„Ei ialgi mitte!" hüüdis nüüd Mart kõigest südamest wasta. „Mitte selle pärast ei räägi ma nii, et ma sind tahaksin maha jätta, waid ma ehk ei jõua sulle kõik seda kätte tasuda, nagu sa seda oled ära teeninud. Aga nüüd on hää nõu kallis. Su isa on ju sind majast wälja ajanud. Mis peab sest asjast saama?"

Anu jäi selle pääle mõteldes kartes wait.

„Armas Anu", ütles nüüd jälle Mart. „Isa silmad oli-